

Soạn bài lớp 10: Luyện tập về liên kết trong văn bản (Tiếp theo)

1. Nếu bỏ đi câu thứ 4 trong bốn câu thơ sau thì ý nghĩa của văn bản thay đổi như thế nào?

*Mừng ông nay mới đẻ con trai,
Thật giống con nhà chẳng giống ai.
Mong cho chóng lớn mà ăn cướp,
Cướp lấy khôi nguyên kéo nữa hoai.*

Gợi ý trả lời:

- Các câu trong văn bản có quan hệ qua lại, ảnh hưởng lẫn nhau. Thêm hoặc bớt đi câu nào đó đều sẽ dẫn đến sự thay đổi nội dung chung của toàn văn bản.
- Trong văn bản trên, nếu bỏ đi câu thứ 4 thì lời chúc sẽ biến thành lời “nguyền rủa”, thiếu thiện ý. Phải có mặt câu thứ 4 thì ý nghĩa của “ăn cướp” mới được cụ thể hoá, lời chúc trở nên tốt đẹp.

2. Trong các đoạn trích dưới đây, những phương tiện liên kết và phép liên kết nào được sử dụng?

a) Dân ta có một lòng nồng nàn yêu nước. Đó là một truyền thống quý báu của ta.

(Hồ Chí Minh)

b) Thế nào là nhân? Cả đạo Nho xoay quanh một chữ. Nhân là tình người, khác với thú vật. Nhân là tình người, nối kết người này với người khác [...].

(Nguyễn Khắc Viện)

c) Nho giáo ảnh hưởng tới văn học (kể cả văn học Việt Nam) với tư cách là một học thuyết tức là một hệ thống các quan điểm về thế giới, về xã hội, về con người, về lí tưởng,... cho nên cũng có một cách quan niệm văn học riêng. Với quan niệm đó, người ta hiểu thực chất văn học là gì, những cái gì được xếp vào văn học, thế nào là văn chương. Theo quan niệm của Nho giáo, văn học có nguồn gốc linh thiêng, một chức năng xã hội cao cả.

(Theo Trần Đình Hượu)

d) Anh cứ hát. Hết sức hát. Gò ngực mà hát. Há miệng to mà hát. Hát như con cuốc kêu thương.

(Nguyễn Công Hoan)

đ) Khi người ta được yên ả trong một căn phòng nhà gạch chắc chắn, không sợ mưa gió về phần mình, thì người ta dễ có lòng thương đối với những người xấu số hơn. Chúng tôi đang ở vào cái tâm tình tốt đẹp ấy, thì bỗng nhiên anh tôi sẽ thích tay vào tôi bảo im rồi nói khẽ:

- Có nghe thấy gì không?

(Thạch Lam)

Gợi ý trả lời:

- (a): Đó – Dùng theo phép thế.
- (b): Nhân – Dùng theo phép lặp.
- (c): Quan niệm đó, quan niệm của Nho giáo – Dùng theo phép thế.
- (d): Hát – Dùng theo phép lặp.
- (đ): cái tâm tình tốt đẹp ấy – Dùng theo phép thế.

3. Chỉ ra và điền vào bảng những từ ngữ có tác dụng chỉ hướng liên kết ở các câu dưới đây:

- Nam thích đá bóng. Bình cũng thích.
- Hôm qua, trời mưa. Hôm nay vẫn mưa.
- Nam đi học. Còn Bình đi đâu?
- Về vấn đề đó, tôi xin có ý kiến như sau:
- Sau đây, tôi sẽ nói rõ hơn về khái niệm “nghệ thuật”.

Từ ngữ liên kết câu sau với câu trước Từ ngữ liên kết câu trước với câu sau....

Gợi ý trả lời:

- Từ ngữ liên kết câu sau với câu trước: Cũng, vẫn, còn, đó
- Từ ngữ liên kết câu trước với câu sau: Như sau, sau đây

4. Sắp xếp các câu theo trình tự hợp lí để tạo thành một đoạn văn và giải thích sự sắp xếp ấy.

(1) Nhưng tại sao dân gian chỉ toàn sáng tạo ra truyện tiếu lâm để gây cười mà không tạo ra truyện tiếu lâm để gây khóc?

(2) Kể cũng lạ, con người từ khi sinh ra, chào đời bằng tiếng khóc chứ không phải tiếng

cười.

(3) Vậy thì xem ra tiếng khóc không phải ít cung bậc và càng không ít ý nghĩa so với tiếng cười.

(4) Rồi từ khi sinh ra cho đến khi từ giã cõi trần gian còn có bao nhiêu điều cần khóc, phải khóc.

(5) Khóc vì đau khổ, oan ức, buồn tủi, giận hờn, thương cảm, trái ngang và lại cả vì vui sướng, sung sướng, hạnh phúc.

Gợi ý trả lời:

- Chú ý các phương tiện liên kết giữa các câu và mạch ý khi sắp xếp.

- Tham khảo cách sắp xếp: Kể cũng lạ, con người từ khi sinh ra, chào đời bằng tiếng khóc chứ không phải tiếng cười. Rồi từ khi sinh ra cho đến khi từ giã cõi trần gian còn có bao nhiêu điều cần khóc, phải khóc. Khóc vì đau khổ, oan ức, buồn tủi, giận hờn, thương cảm, trái ngang và lại cả vì vui sướng, sung sướng, hạnh phúc. Vậy thì xem ra tiếng khóc không phải ít cung bậc và càng không ít ý nghĩa so với tiếng cười. Nhưng tại sao dân gian chỉ toàn sáng tạo ra truyện tiếu lâm để gây cười mà không tạo ra truyện tiếu lâm để gây khóc?

5. Trong Bài viết số 4, anh (chị) đã tổ chức liên kết theo các hướng như thế nào? Hãy tự phân tích tác dụng của việc tạo lập các hướng liên kết ấy.